

FOSSEKALLEN

MEDDELELSESBLAD FOR NVE

Foto: O. Dammerud

Strømfoss kraftstasjon – om småkraftverk side 12

NR. 7 - 1978 - 25. ÅRGANG

FOSSEKALLEN

Utgitt av:

Hovedstyret for Norges vassdrags-
og elektrisitetsvesen.

Opplag 5500.

Synspunkter i artikler og innlegg står for
forfatterens egen regning og representerer
ikke nødvendigvis hovedstyrets eller blad-
styrets syn.

Redaksjonen avsluttet 16. nov. 1978.

REDAKTØR: SVERRE SKARA

BLADSTYRE:

FOR AKADEMIKERNES FELLESGRUPPE:

Overingeniør E. Tøndevold

Overingeniør F. W. Gusdal (sekr.)

FOR STATSTJENESTEMANNSKARTELLET:

Konsulent J. Døsvik

Maskinmesterassistent R. Bråthen

Herr Edvard Moen

FOR STATSTJENESTEMANNFORBUNDET:

Kontorfullmektig K. Dietrichs

FOR NVE:

Førstekonsulent O. Dyrdaal

Fagsjef R. Johnsen (formann)

Driftsbestyrer V. Bern

REDAKTØREN:

Telefon 46 98 00 - Adresse: Middelthunsgt. 29 - Oslo 3

INNHold

	Side
Har vi det godt?	2
Et travelt år for NVE	3
NVEF's styre	7
Samarbeidsutvalgets virk- somhet ved Sentraladmi- nistrasjonen i NVE 1978	8
NVE's forhold til masse- media et hovedpoeng på årets informasjonsmøte	9
Personalbehandlingen i tilsettingssaker	10
Pressen og vannkraft- utbygging	10
Prognosene - hvem har rett?	11
Noen betraktninger omkring småkraftverk	12
Telefonservicen i NVE	15
Adm. direktør Knut Røste Hagen æresmedlem i NVEF	16
Fossekalen i fare?	17
Statskraftverkene Byggelag	17
Når orret og laksengel blir forskningsobjekter	18
Tilbakekopling	20
Er vannkraften en nasjonal eller lokal ressurs?	20
Statsansattes arbeidssituasjon undersøkes	21
Billigere å fyre med olje enn med elektrisk oppvarming?	21
Deltid for alle kategorier arbeidstakere	21
Endring i styret for «Fosse- kalen»	21
Om unødig trette	22
En hyldest til Glomfjord	22
Kalles refleksjoner:	
Positiv grunnholdning	23
Ett informasjonskontor i hver kommune	23
Samkjøringens nye styre	23
NVE's personale	24
Nytt fra Statskraftverkene	24

Har vi det godt?

Har vi det godt — vi NVE-ere i
sentraladministrasjonen?

Nylig løp det årlige informasjons-
møtet av stabelen i Middelthunsgt.
29, og det er med bakgrunn i denne
begivenhet vi finner det betimelig å
reise spørsmålet.

For — bortsett fra generaldirek-
tørens tradisjonelle beretning om
«rikets tilstand» og rapporten fra
samarbeidsutvalget — ble arrange-
mentet stort sett en «helaften» med
Fossekalen og vårt vesens informa-
sjonsproblemer. Sett fra den plass vi
sitter skal vi ikke beklage oss over
det. Om vi så gjorde skulle vi ikke
vært her, eller burde i hvertfall ikke.
Men, det kan som kjent bli for meget
av det gode også! Og akkurat det er
hva vi har tygget litt på.

Det sies at rekruttene på mo'n, i
mangel av annet, finner kostholdet
lett tilgjengelig for diskusjon og klager.
Mat kan alle uttale seg om med krav
på å bli tatt alvorlig. Det stilles ingen
krav til bakgrunn for å hevde smak
og behag. Om det skulle gå slik med
den åndelige føde i vesenet som kal-
les informasjon, ville det være å be-
klage. Vi bør huske på at det som
smaker best ikke nødvendigvis gjør
best. Men, det får eventuelt bli en
skål for seg.

Har vi det godt?

Ca. 15 prosent møtte fram på in-
formasjonsmøtet, for øvrig en ikke

helt vellykket betegnelse på arrange-
mentet, etter vår smak. Mange forbin-
der det fortsatt med et «dryss fra
toppene» ned til det brede lag. Det er
ikke hensikten og neppe heller den
fulle forklaring på den, skal vi si,
sviktende interesse.

Hva kan det så være?

Selvsagt kan det bero på flere år-
saker, men når de 15 prosentene,
eller et drøyt hundretalls mennesker,
hengir seg kvelden lang til en løslig
prat om informasjon, da må det være
oss tillatt å heve øyebrynene en smule
og spørre: HAR VI DET SÅ GODT?
— vi NVE'ere i sentraladministra-
sjonen.

Ikke et pip om arbeidsforholdene,
om arbeidsplassene, vårt ve og vel.
Har vi virkelig fått det så godt, blitt
så mette og dorske, så fornøyde og
interesseløse at ingen ting trykker?

I sannhetens navn skal nevnes et
par andre baller som ble kastet bl.a.
det gamle daghjemsspørsmålet, men
ingen syntes å føle seg på hjemme-
bane i den forbindelse. De falt til
jorden like uopplært som da de ble
slynget ut.

Har vi det så godt eller er det
andre steder skoene trykker? Ja, det
bør bli et tankekors på vegen fram
til neste sammenkomst med bedre
frammøte og større variasjon i kosten.

Red.

Et travelt år for NVE

Det årlige informasjonsmøte i Samarbeidsutvalget for Sentraladministrasjon's regi har funnet sted. Det er alltid med en viss spenning – og interesse – det ses frem til disse informasjonsmøtene, som har til hensikt å formidle tanker og meninger tovegs – fra ledelse og til ledelsen.

Årets møte ble ikke av de livligste hva brytninger av meninger angår, men helt uten «sverdslag» ble det ikke avvirket. Vi skal komme nærmere tilbake hva det angår. Foreløpig gjengir vi generaldirektør Sigmund Larsens orientering: (Fullstendig referat fra møtet kommer senere.)

Det er ikke så helt enkelt å orientere en forsamling av ansatte i NVE fordi etaten spenner over så vidt arbeidsområde. Behovet for orientering kan derfor være spredt over et meget vidt felt. Jeg har forsøkt å trekke fram et forholdsvis stort antall spørsmål for å nå flest mulig med noe av interesse.

Kort tilbakeblikk over året 1978

La meg først se litt tilbake på året 1978.

Det har vært et jevnt travelt år for alle våre avdelinger. De arbeidsoppgaver vi har ansvaret for har utviklet seg stort sett tilfredsstillende. På et par områder har vi støtt på spesielle problemer under saksbehandlingen slik at vi har fått forsinkelser. Ved noen kontorer er arbeidsmengden blitt så stor at vi har vansker med å få sakene fram i forsvarlig tempo. Vi har prøvd å hjelpe på en del av dette ved midlertidig omplassering av stillinger. Vi har dessuten fått ekstrabevilgning til 4 engasjementer som er fordelt med 2 på E og 2 på V. Selv om disse tiltak har hjulpet noe må vi arbeide videre for å få til mer tilfredsstillende løsninger.

Elektrisitetsdirektoratet hadde en spesielt sterk belastning i 1. halvår med å utarbeide forslag til uttalelse om Norges energiforsyning. Det var et omfattende arbeide som også belastet hovedstyret meget sterkt. Deler av denne uttalelse vil for øvrig bli ajourført og den skal i revidert form avleveres til OED innen 1. mai 1979.

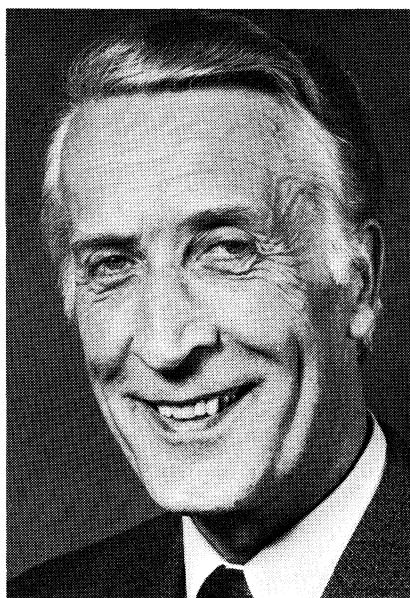
Vassdragsdirektoratet har hatt et ekstra press med å få frem omfattende og meget kompliserte vassdragsreguleringssaker. Det gjelder bl.a. regulering av Øvre Glomma med Rien og Tolga

kraftverker, og det gjelder Veig og Dagali. De to siste måtte føres frem under presset av en stram tidsfrist, noe som alltid skaper ekstra problemer. Forbygningsavdelingen har fått en økende arbeidsmengde etter at distriktsbidragene falt bort og vi har fått økte vansker under et altfor stramt budsjett.

Statskraftverkene har lagt frem de meget omfattende reguleringssøknader for 5 kraftverk i Svartisen – Saltfjellområdet og en revidert søknad fra Øvre Otta. Videre har dette direktoratet lagt frem viktige innstillinger om kraftpriser.

Hovedstyret behandlet i september et fremlagt forslag til Termin- og ressursplan for Statskraftverkene. Planen er oversendt OED.

Administrasjonsdirektoratet har lagt frem til behandling i hovedstyret en

Gen.dir. Sigmund Larsen.

rekke betydningsfulle personalsaker, sak om prøveordning for tjenestemannsrepresentasjon i hovedstyret og forslag til retningslinjer ved behandling av hjemfallsaker.

Det kan virke urettferdig at disse sakene nevnes spesielt fordi også andre av våre avdelinger og kontorer har hatt spesielt mye å gjøre i 1978 med saker som er viktige nok selv om de kanskje hver for seg kan ha en mindre dimensjon.

Hovedstyret har hatt et jevnt press gjennom hele året. Det vil få 19 dagsmøter og 12 befaringsdager og vil ha behandlet ca. 650 saker før året er omme.

Etter oppdrag fra departementet har vi utarbeidet forslag til St.meld. om NVE's forbygningsvirksomhet. Vi hadde håpet å få denne frem til Stortinget i år, men det ser dessverre ikke ut til å lykkes. Den er blitt liggende i Finansdepartementet hvor den fremdeles befinner seg. Meldingen vil bli fremmet så snart OED får den tilbake.

Av begivenheter utenfor NVE som også vil få betydning for vår virksomhet, nevner jeg Kjernekraftutvalgets rapport om sikkerhetsspørsmål som ble avgitt i oktober. Den er nå sendt ut til høring og NVE skal avgi uttalelse til den innen 16. april neste år.

Før nyttår venter vi en stortingsmelding om energiøkonomisering som også kan få betydning for vår virksomhet.

NVE's arbeidssituasjon og veien videre

Energispørsmål står sentralt i dagens debatt, og NVE er ofte i fokus både på godt og ondt. Det kan i den sammenheng være naturlig å spørre: Hvordan er egentlig vår arbeidssituasjon og hvordan opplever vi den? Det er sikkert mange svar på det, avhengig av hvilken del av etatens mangeartede virksomhet vi er opptatt med.

Men la meg prøve å forklare hvordan jeg selv opplever min arbeidsplass. Det som slår meg, er den store avstand mellom det bilde jeg får av NVE og

vår virksomhet ved å studere aviser og følge med i massemedia på den ene siden, og det inntrykk som tegner seg gjennom samtaler med mennesker fra ulike samfunnslag og yrkesbakgrunn omkring i landet. Det første bilde er ikke alltid så lystelig – det andre er tilfredsstillende.

Vi har et bra samarbeidsforhold til ansvarlige politiske organ vi har kontakt med og det blir lagt vesentlig vekt på våre råd i den offentlige beslutningsprosess. Forholdet til vårt eget departement og til andre statsorganer er godt, samarbeidet med vårt eget

ser på innleggene i massemedia. Vi er selv skyld i en del. Vi har ikke vært flinke nok til å informere. Kritikk vil vi alltid få fordi vi gjøres ansvarlig for beslutninger som går mot mange særinteresser. Slik vil det alltid være. Det kan vi kanskje dempe en del ved bedre informasjon.

På den annen side er det en god del kritikk som er taktisk motivert. Vi beskyldes for ting vi ikke har gjort og tillegges motiver vi ikke har i den hensikt å så mistillit til dem som står for kraftutbygging og elektrisitetsforsyning.

Vår virksomhet vil trolig øke i årene framover og kan dels komme til å endre karakter.

For bare å ta noen stikkord:

- Forbygnings- og senkningsarbeid må forutsettes å øke
- Økende krav til en samlet utnyttning av våre vannressurser
- Økende aktivitet ved vår natur- og landskapsavdeling
- Økende krav til samarbeide innen elforsyningen
- Overgang fra Eldirektorat til Energidirektorat

Det samlede samarbeidsutvalg utgjorde som vanlig et mannsterkt panel. Fra venstre: Samarbeidsutvalgets formann K. Rønneksen, direktør E. Nybø, direktør Asbj. Vinjar, f. kontorfullm. Ingebjørg Berg og sekr. i utvalget, konsulent Thor Johansen.

hovedstyre er helt eksemplarisk. Et forhold jeg selv legger spesiell vekt på og som overskygger alt annet, er det samarbeid jeg opplever innen etaten. Jeg møtes med en slik åpenhet og lojalitet at det alene gjør dagens byrder lette å bære. Forholdet innen etaten er vel også ellers stort sett bra selv om det alltid er ting som kan gjøres bedre. Samarbeidsutvalg og arbeidsmiljøutvalg har til oppgave å medvirke til det.

Men noe må likevel være galt når vi

Den kritikken er det ikke så mye å gjøre med, bortsett fra å arrestere de mest gale påstandene.

Den interne informasjon er kanskje heller ikke god nok, men her får vi forsøke å utnytte Fossekallen bedre.

Et forhold vi burde få bedre fram er at NVE står for noe langt mer enn bare det å bygge kraftstasjoner og kraftlinjer. Her ligger en oppgave både for vårt informasjonskontor og for Fossekallen.

- Økende omfang av arbeidet innen E's konsesjons- og tilsynsavdeling
- Økende aktivitet innen E-direktoratets organisasjons- og stønadsavdeling
- Overgang innen S fra planlegging av vannkraftverk til varmekraftverk
- Økende arbeide og ansvar på driftsavdeling i S på grunn av flere stasjoner i statens eie og

større nett. Dette slår ut også på produksjonsavdelingen

- Varmekraftavdelingen vil få en helt ny situasjon når vi slipper til med konkret planlegging av varmekraftverk.

For deler av vår virksomhet er vi for tiden i en «vente og se» situasjon. Mange viktige spørsmål som er avgjørende for vår framtid vil bli klarlagt i 1979 og 1980.

En ikke uvesentlig avgjørelse kan vi forresten få allerede i år, og det er om Veig blir tillatt utbygd. Det vil ha mye

per skal åpne vegen for større bevilgninger til dette viktige arbeide. Deretter kommer meldingen om energiokonomisk forskning som bl.a. viser hvilken rolle NVE er tiltenkt i den sammenheng. Og ut på høsten neste år kommer så den meget viktige melding om Norges energiforsyning. Her håper vi å få trukket entydig opp de linjer som skal følges i 80- og 90-åra innen norsk energipolitikk.

70-årene har gitt en fullstendig endret holdning til kraftutbygging. Det skyldes bl.a. økende interesse for miljø- og naturvern. Den sterke øko-

etterpå skulle drøfte situasjonen innen vår langtidsplanlegging og trekke opp linjene for det videre arbeide.

Vi foretok en slik gjennomgåelse i møte den 20. desember i fjor. Status for hovedtrekkene i vårt planarbeide er følgende:

- Det som er kalt NVE's strategiske plan, eller kanskje mer forståelig: NVE's mål og oppgaver, er gjort ferdig og er godkjent av hovedstyret. Vi tar sikte på å revurdere denne plan en gang pr. år. Vi har under

Møteleder Arne Akselsen, f. sekr. Arne Andreassen, fagsjef Finn Gran, o.ing. Arne Berg og fagsjef T. Mengshoel.

å si for de ansatte i Eidfjord. Forholdet er nemlig at syd for Nordland fylke har staten bare igjen 2 prosjekter, Veig og Breheimen. Det vil ta anslagsvis 3 år å få Breheimen fram til konsesjonsavgjørelse. Får vi ikke tillatelse til å bygge Veig, får vi et brudd i anleggsvirksomheten etter Eidfjord hvor vi trapper kraftig ned i 1979 og 1980.

I 1979 blir det lagt fram 3 stortingsmeldinger av stor betydning for oss. Først kommer trolig meldingen om vår forbygningsvirksomhet som vi hå-

nomiske vekst vi har gjennomlevd i 60- og 70-årene har også vært medvirkende. Denne endring førte med seg et behov for å klargjøre NVE's stilling og å utnytte best mulig de store ressurser vi rår over. Vi tok opp arbeidet med en langtidsplanlegging. Vi bygget opp en omfattende LTP-organisasjon og engasjerte eksterne konsulenter.

LTP-arbeidet

I min orientering til de ansatte i fjor nevnte jeg at LTP-komiteen kort tid

trykking en brosjyre der vi skal presentere «Mål og oppgaver» for de ansatte i NVE og for interesserte utenfor etaten.

- De forslag som ble lagt opp om utflytting av NVE fra Oslo, informasjonsarbeidet og økonomifunksjonens organisasjon, er enten gjennomført eller er under god utvikling.
- Rapport lagt fram av prosjektgruppe 5: Toppledelsens arbeidssituasjon, er foreløpig lagt

til side. Grunnen er at vi først ønsker å se hvilken løsning de avgjørende myndigheter kommer fram til når det gjelder NVE's organisasjon. Så snart denne er kjent, vil arbeidet bli tatt opp igjen.

- Det samme gjelder rapport fra gruppe 3: Systemplanlegging, fordi løsningen her avhenger av hva vi kommer fram til under forrige punkt.
- Rapporten fra prosjektgruppe 6 omhandlet desentralisering av NVE's forvaltningsoppgaver. Her har vi gjort vedtak om at Vassdragsdirektoratets distriktsoppgaver skal samles i distriktskontorer, og da på en slik måte at ordningen kan utvikles videre til å samle all distriktsaktivitet innen E og V i fellesadministrerte kontorer. Det vil ta lang tid før dette arbeid er fullført.
- Rapporten fra prosjektgruppe 7: Desentralisering av S, er behandlet og er brakt så langt fram som det for tiden er mulig. Det skal være en fast policy nå som før ved linjeavdelingene i S at arbeide som like hensiktsmessig kan skje lokalt skal utlokaliseres.
- Prosjektgruppe 8 behandlet: Ledelse og organisasjon av NVE's inspeksjonsoppgaver i distriktene. Etter å ha gått gjennom gruppens rapport bestemte LTP-komiteen seg for å nytte Trondheimsadministrasjonene som et prøveprosjekt. Det ble satt ned en liten gruppe som skulle utarbeide forslag til en felles administrasjon i Trondheim for V og E's distriktsoppgaver. Slikt forslag ble lagt fram ved LTP-rapport av 16. juni i år. Rapporten har deretter vært forelagt E og V til uttalelse og er nå til behandling i A. Det må innen kort tid bli tatt stilling til forslaget.

Vi har for en tid tilbake avvirket den omfattende LTP-organisasjon og bruken av eksterne konsulenter. De enkelte direktorater må nå konsentrere seg om å sette ut i livet de tiltak som er besluttet gjennomført på bakgrunn av prosjektgruppens rapporter. Noe er gjort, meget står igjen.

Flere sider av langtidsplanarbeidet er det vanskelig å føre videre før NVE's framtidige organisasjon er avklart. Straks organisasjonssaken er i havn, blir det aktuelt å gå videre.

Det faller da naturlig å si et par ord om NVE's organisasjon og elforsyningens organisasjon, to saker som vi lenge har ventet skulle bli avgjort.

Saker om NVE's organisasjon og elforsyningens organisasjon

Sak om NVE's organisasjon ble sendt departementet den 3.10.1975. Saken ble av departementet sendt landets fylker og en del organisasjoner til uttalelse. Vi ga en merknad til en del av de innkomne uttalelser ved brev av 4.10.76.

Sak om elforsyningens organisasjon ble sendt departementet den 21.5.1975. Merknader til uttalelser etter en høringsrunde ble gitt ved brev fra NVE av 24.1.1977.

Etter det opplegg departementet følger nå, vil begge disse spørsmål bli drøftet i den energimelding som ventes behandlet i Stortinget våren 1980.

Vi har med jevne mellomrom purret på avgjørelse i disse to sakene som begge er viktige for vår virksomhet. Men de er hittil blitt prioritert bak andre saker som departementet arbeider med. Vi må derfor smøre oss med tålmodighet ennå litt til. I beste fall vil departementets holdning til disse spørsmål være kjent høsten 1979.

En sak som har vært omfattet med spesiell interesse av ansatte i Staten er St.meld. nr. 28 (1976 - 77), Om de ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet.

Ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet

St.meld. nr. 28 ble behandlet av Stortinget 25. mai 1978.

Sakskomplekset kan deles opp i tre hovedområder:

1. De ansattes representasjon i ledelsesorganet, styre og bedriftsforsamling.
2. Samarbeidet mellom ledelsen og de ansatte gjennom samarbeidsutvalgene, arbeidsmiljøutvalgene og det tradisjonelle forhandlingsapparat med sitt tillitsmannsinstitutt.
3. Den enkelte ansattes muligheter for å øve innflytelse på egen arbeidssituasjon.

Myndighetene, inklusive Stortinget, har i prinsippet gått inn for å styrke de ansattes posisjon innen samtlige tre områder.

Nærmere retningslinjer skal utarbeides av myndighetene. Behandlingsansvaret er lagt til Kommunal- og arbeidsdepartementet.

Det er forutsatt at viderebehandlingen i første omgang bør konsentreres om punkt 2.

Gjeldende avtale om samarbeidsutvalg løper ut ved årsskiftet. Det er myndighetenes plan å føre forhandlinger med hovedsammenslutningene om et nytt avtalekompleks basert på gjeldende samarbeidsavtale og de synspunkter som er fremkommet om temaet «medbestemmelse» fra Hollerkomiteen. St.meld. nr. 28, og Stortingets behandling av meldingen.

Det er kjent at i alle fall Statstjenestemannskartellet har utarbeidet utkast til en rammeavtale om de ansattes medbestemmelse som sikkert vil bli tilagt vekt under forhandlingene. Slutten på disse vil vi neppe se før ut på året 1979. Inntil videre skal nåværende samarbeidsavtale nyttes.

Deretter vil de øvrige punkter 1 og 3 bli avklart.

Som kjent, bl.a. gjennom tidligere orientering i Fossekallen, har vi hos oss innført en prøveordning fra 10. april i år ved at to personalrepresentanter

deltar i hovedstyrets møter under behandling av alle saker som ikke har politisk karakter.

Samarbeidsutvalgene har som en av sine oppgaver å fremme arbeidsglede og effektivitet. Et av de ytre vilkår for effektivitet og trivsel er gode kontorforhold.

Kontorsituasjonen

Den situasjon vi har nå med hovedkontorets personale delt på 6 kontorsteder er ikke tilfredsstillende. Her i hovedbølet har vi det dessuten for trangt. Vi arbeider for en løsning etter 2 alternativer:

1. Nybygg i egen regi på Husebybakken, Smestad. Det er i tilfelle en noe langsiktig løsning som forutsetter et samarbeide med Oslo Lysverker og Samkjøringen om tomteutnyttelsen. Vi har fått tegnet forprosjekt til et kontorbygg som kan gi plass til inntil 1000 ansatte hvis en baserer seg på kontorlandskap. Saken er forelagt Samkjøringens ledelse som er positiv til et samarbeide. For tiden blir saken vurdert av ledelsen i Oslo Lysverker. Det er for tidlig ennå å ha noen mening om utfallet.
2. Alternativ 2 er å sikre oss den plass vi trenger 10 – 15 år fram i tiden i et nytt kontorbygg Furuholmen planlegger i umiddelbar nærhet av vårt kontorbygg i retning mot Sørkedalsveien. Hvis planene for dette nybygg godkjennes av myndighetene, har vi tilsagn på at NVE kan disponere 2000 m², som gir plass til ca. 100 personer. *) I så fall kan vi redusere våre kontorsteder i Oslo fra 6 til 3, idet jeg forstår det slik at Statskraftverkens produksjonsavdeling fortsatt blir værende på Smestad. Kontorspørsmålet vil inntil videre bli ført fram etter begge disse linjer.

*) En slik løsning er avhengig av overordnet myndighets godkjenning.

La meg med et apropos til vår litt vanskelige kontorsituasjon nevne spørsmålet om utflytting av deler av NVE. Det er en sak det har vært arbeidet med i flere år.

Spørsmålet om utflytting

Kommunaldepartementet har fremmet en St.meld. nr. 90 for 1977/78 «Regional fordeling av statlige arbeidsplasser» som inneholder policy-betraktninger og behandler en rekke statsetater, bl.a. hovedkontoret ved NVE.

Meldingen nevner at de ansattes organisasjoner maner til varsomhet da de mener at gevinsten ved utflytting ikke står i noe rimelig forhold til de ulemper en utflytting innebærer.

I meldingen er det gitt uttrykk for at spørsmålet om den framtidige lokalisering av NVE's hovedadministrasjon bør avgjøres etter at spørsmålet om etatens framtidige organisasjonsstruktur er sluttbehandlet.

Men uavhengig av denne uttalelse er det i meldingen gitt uttrykk for at eltilsynets 2. distrikt bør flytte ut fra Oslo.

NVE's prinsipielle syn er at vi vil utnytte alle rimelige muligheter for å kanalisere ut til våre distriktskontorer arbeide som like hensiktsmessig kan gjøres der, for å dempe veksten sentralt, men at vi for øvrig ønsker å være samlet i Oslo.

St.meld. nr. 90 er nå til behandling i Kommunalkomiteen og vi kan dermed vente en viss avklaring om ikke så lenge.

Så til slutt noen korte betraktninger om NVE's budsjett for 1979.

NVE's budsjett for 1979

NVE er for 1979 bare tildelt 1 ny fast stilling til vår sentrale forvaltning. Vi hadde basert oss på en stillingsramme på 5 nye stillinger ved hovedkontoret, også det vesentlig mindre enn det vi trenger.

NVE's utgiftsbudsjett for 1979 er foreslått til 2207,69 mill. kroner. Det

er en stigning på 81,13 mill. kroner, eller ca. 3,8% i forhold til inneværende år.

I budsjettforslaget for 1979 er det under posten for Statskraftverkens investeringer ført opp 1845 millioner mot 1782,7 for inneværende år, en stigning på 3,5%. For hovedstyrets vedkommende er tallene 67 millioner mot 62, som svarer til 8%.

For driften av statens kraftverker er ført opp som anslått inntekt i 1979 1371,4 mill. kroner med en utgift på 1581,7 millioner, som gir et beregnet underskudd på 210 millioner.

For inneværende år er tallene 1210,3 millioner mot 1391,5 millioner, som gir et underskudd på 181,2 millioner.

NEVF's styre

NEVF har avviklet årsmøte og bl.a. foretatt valg av styre, som fikk denne sammensetningen:

Formann: Elverksjef T. Ballestad, Gauldal Elverk (ny). **Styremedlemmer:** 1) Styreformann E. Tandberg, Oslo Lysverker (ny), 2) adm. direktør Fr. Røstad, Kristiansand Elektrisitetsverk (ny), 3) adm. direktør F. de Lange, Lyse Kraftverk (ny), 4) elverksjef O. Legernes, Nordhordland Kraftlag (ny), 5) styreformann H. Fr. Strøm, Hitra og Frøya Kraftlag (gjenvalg), 6) driftssjef T. Voldhaug, NVE.

Statskraftverkene (gjenvalg). *Suppleringsvalg for ett år:* 7) Adm. direktør N. Selseth, Sør-Troms Elforsyning A/S.

Samarbeidsutvalgets virksomhet ved Sentraladministrasjonen i NVE 1978

På samarbeidsutvalget for Sentraladministrasjonens informasjonsmøte den 16. november ga utvalgets formann, K. Rønniksen, følgende orientering om samarbeids-/arbeidsmiljøutvalgets virksomhet, verneombudsordningen m.m.:

– Jeg er bedt om kort å redegjøre for virksomheten i Samarbeidsutvalget ved sentraladministrasjonen i inneværende år. Som fungerende formann i utvalget gjør jeg med glede dette, uttalte K. Rønniksen på det nylig avholdte informasjonsmøtet i hovedkontorets kantine.

– Samarbeidsutvalget ved NVE's sentraladministrasjon har 10 medlemmer. Av disse er fem fra de ansattes rekker og fem fra ledelsen. De ansattes representanter er alle utpekt av de lokale fagforeninger. Utvalget holder jevnlig møter. I år blir det i alt 10 samlinger, hvorav også dette informasjonsmøte er inkludert. Dagsorden og referat fra møtene sendes ut/slåes opp. Alle skulle dermed ha gode muligheter til å kunne følge med i hva som skjer i utvalget, fortsatte Rønniksen.

– Og hva er det som tas opp til drøfting? La meg i stikkords form nevne noen av de sakene som har vært oppe.

- a) Disponering av velferdsmidler.
- b) Drøfting av budsjettsaker.
- c) Spørsmål vedr. bedriftshelsetjenesten.
- d) Kontorsituasjonen.
- e) Barnehage.
- f) Lover om henholdsvis arbeidsmiljø og medbestemmelsesrett.

– Pr. dato er Samarbeidsutvalget kun et rådgivende organ. Når imidlertid lov om medbestemmelse blir gjennomført vil dette forhold endre seg. Utvalget vil da etter all sannsynlighet også få avgjørelsesmyndighet i visse saker. La meg kort nevne noen slike.

- a) Organisasjonsmessige forhold.
- b) Forhold, disposisjoner i tilknytning til verne- og miljømessige forhold.

- c) Retningslinjer for personalpolitikk, opplæring og videreutdanning, herunder også rettledning for nyansatte.
- d) Verne- og miljøsaker.

Vi kan vel bare fastslå at loven om medbestemmelsesrett får en trang fødsel. Noe av dette kan skyldes den nye arbeidsmiljøloven. Med denne lov ble arbeidsmiljøutvalg instituert. Såfremt arbeidsmiljøutvalget skal fungere etter lovens intensjoner, vil det bli lite igjen av saken for det «gamle» uvalg. Vår løsning er enkel: Vi lar Samarbeidsutvalget også virke som arbeidsmiljøutvalg. Denne løsning lar vi så fungere inntil nærmere avklaring er skjedd. På grunn av den eksisterende vente og seholdning er også medlemmer av det nåværende utvalg blitt bedt om å fort-

sette inntil videre, dvs. også utover fristen 31. desember 78, uttalte Rønniksen.

– Arbeidsmiljøloven initierte også verneombudsordningen i NVE.

11. oktober gikk 400 NVE'ere ved sentraladministrasjonen til valg. Dette resulterte i valg av 6 verneombud:

- 1. Underetasje + 1. etasje: Knut Smeby.
- 2. El.direktoratet, 2. etasje: Stein Christiansen.
- 3. Vassdragsdirektoratet samt VHB, VHG, VN, 3. etasje: Tom Andersen.
- 4. S-direktoratet, 4. og 5. etasje: Karsten Ræstad.
- 5. Adm.direktoratet, 6. etasje: Olav Åkre.
- 6. S-direktoratet, Husebybakken og Noreveien: Eivin Torsethhaugen.

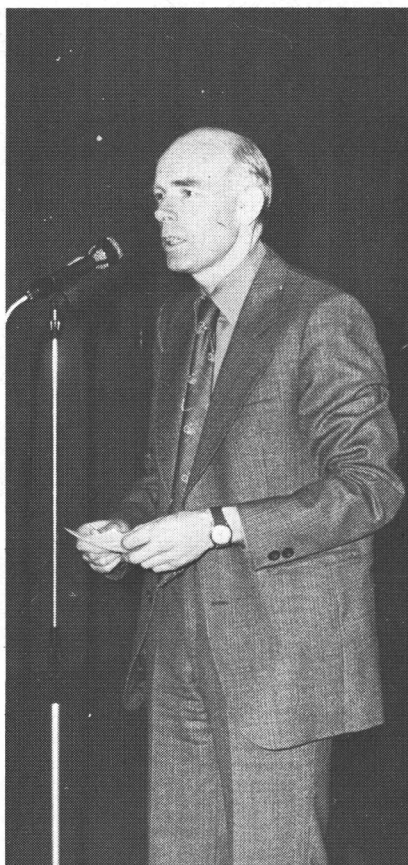
For konstituering av Arbeidsmiljøutvalget måtte det også velges et hovedverneombud. Harald Breivik ble utpekt til dette verv. Han fungerer imidlertid bare ut 1978 og følgelig må det derfor velges nytt hovedverneombud fra nytt år av. Verneombudene kan velge denne innen sin midte, men det er ikke noe i veien for at han også kan velges blant andre tilsatte.

– Lovverket har nå gitt oss muligheter, så sant vi da bruker det med vett og forstand til å skape et godt arbeidsmiljø i NVE. Etter mitt syn er miljøet i dette hus langt fra dårlig. Men vi vet også at det kan gjøres bedre. Om vi klarer dette, vil fremtiden vise. Om det skal bli et gunstig resultat avhenger av så vel de ytre miljøforhold så vel som de holdninger vi selv representerer. Jeg vil derfor avslutte med en inderlig henstilling om økt aktivitet på trivselsfronten.

Og da gjelder det oss alle. For dette er vi ansvarlige enten vi er ledere, verneombud, fotfolk eller medlemmer av Samarbeids/miljøutvalg.

Avdelingsingeniør K. Rønniksen avsluttet sitt innlegg med ønske:

Lykke til!

K. Rønniksen.

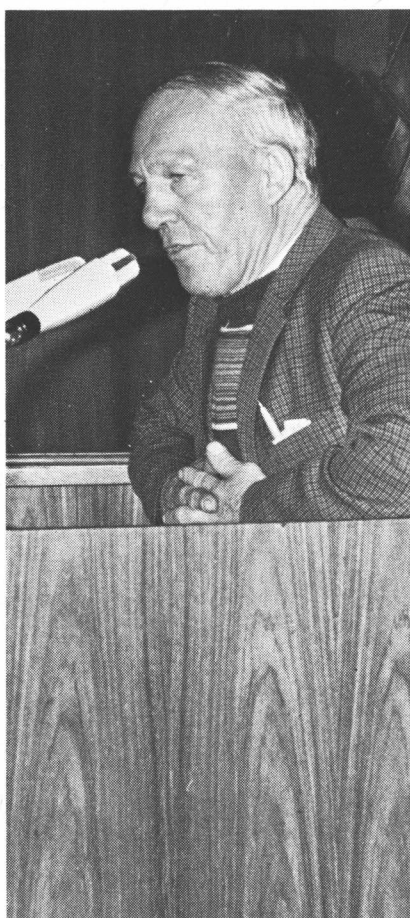
NVE's forhold til massemedia et hovedpoeng på årets informasjonsmøte

Samarbeidsutvalget ved sentraladministrasjonen i NVE holdt sitt årlige informasjonsmøte i kantinen torsdag 16. november 1978. Formannen i utvalget, Knut Rønniksen, ønsket de ca. 115 tilstedeværende velkommen. Blant disse var også Nils Jacobsen, medlem av NVE's hovedstyre. Styringen av møtet ble overlatt til Arne T. Akselsen.

Den oppsatte dagsorden ble referert. Første punkt var en orientering om virksomheten i samarbeids-/arbeidsmiljøutvalget i det forløpne år ved formannen. Han kommenterte utvalgets arbeid og trakk fram en del hovedsaker, så som disponering av velferdsmidler, organisering av bedriftshelsetjenesten ved hovedkontoret, revidering av forsikringsordningen og kontorsituasjonen ved sentraladministrasjonen. En gjenganger på møtene har vært saken om ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet (Hollerutvalgets innstilling – Stortingsmelding nr. 28 – 76/77). Rønniksen understrekte at samarbeidsutvalgenes framtid vil være avhengig av denne meldingens videre skjebne. Et synlig resultat av meldingen har vi allerede fått ved at samarbeidsutvalget nå også fungerer som arbeidsmiljøutvalg i henhold til den nye arbeidsmiljøloven.

Etter at lov om arbeidsmiljø ble iverksatt fra 1. januar 1978 (arbeidstidsbestemmelsene fra 1. juli 1978), har utvalget vært sterkt engasjert i gjennomføringen. Formannen trakk spesielt fram den omfattende opplæring av representanter både for tjenestemannsorganisasjonene og ledelsen. Her er lovens forskjellige bestemmelser gjennomgått detaljert, bl.a. ved konkrete arbeidsplassundersøkelser. I medhold av samme lov har utvalget stått for inndeling av hovedkontoret i verneområder og valg av verneombud.

Utvalget legger vekt på at saker vedrørende arbeidsmiljøet søkes løst på

J. H. Sørensen var en flittig gjest på talerstolen under informasjonsmøtet.

lavest mulig nivå. Kun de saker som ikke finner sin løsning på lokalt plan skal henvises til behandling i utvalget. Formannens innlegg i sin helhet vil bli gjengitt i et senere nummer.

Etter Rønniksens orientering ble det spurt om det var skjedd noe nytt i arbeidet med å skaffe barnehage for de tilsatte ved hovedkontoret. Det ble svart at problemet med barnehager er knyttet til utnyttelse av tomtearealet på Smestad/Husebybakken, da det ikke ser ut til å være mulig å etablere plasser i tilknytning til Middelthunsgt. 29.

Videre ble det spurt om hvorfor informasjonsmøtet ikke ble holdt i arbeidstiden. Da ville trolig frammøtet bli bedre, ble det hevdet. Til dette ble det

svart at det hadde vært vurdert og at det da var kommet fram forskjellige ønsker. Det ble lovet å vurdere dette på nytt til møtet neste år.

Det ble også pekt på at mange er passive i forhold til arbeidsplassen sin. Det er vanskelig å få rede på hvordan folk liker seg. En skal ikke være redd for å uttale seg om det en ikke liker, eller for den saks skyld hva en liker på arbeidsplassen.

*

Punkt 2 på dagsorden var en orientering ved generaldirektør Sigmund Larsen – som ga en oversikt over NVE's virksomhet. Foredraget er gjengitt i dette nummer av Fossekallen. Han var spesielt opptatt av NVE's forhold til massemedia og nevnte at det fortsatt er en del ugjort når det gjelder tilbakevisning av usakligheter og feilinformasjoner om NVE's arbeid.

I tilknytning til omtale av hovedstyrets arbeid, framholdt han at erfaringene var gode med den prøveordning som er etablert hvor 2 representanter for de ansatte tiltrer som medlemmer ved behandling av saker som ikke har politisk karakter.

NVE's forhold til og behandling i massemedia (TV, radio og aviser) ble gjort til et hovedpoeng i flere innlegg etter orienteringen. Det ble pekt på at etaten i for liten grad tar til motmæle. «Hets» og usakligheter vil på sikt kunne svekke både trivsel, innsatsvilje og rekruttering. Generaldirektøren opplyste at det i flere tilfeller bl.a. overfor ledelsen i NRK har vært gjort forgesøk på å få en mer balansert framstilling av NVE's oppgaver og virksomhet. Han forsikret at man likevel ville fortsette bestrebelsene.

I en kommentar kom det fram at det kan være vanskelig å skaffe seg informasjon om det som skjer i hovedstyret. Generaldirektøren sa at dette hadde vært ukjent for ham og lovet å se hva som kan gjøres for å rette på dette.

Personalbehandlingen i tilsettingssaker

Det tredje hovedpunkt på dagsorden var et innlegg ved Erik Tøndevold om vårt meddelelsesblad «Fossekallen».

Han poengterte sterkt det ansvar som både ledelsen og de ansatte for øvrig bør ha for å gjøre bladet til et enda bedre informasjonsorgan. En mere utførlig omtale av innlegget blir tatt inn i «Fossekallen».

Innlegget utløste en livlig meningsutveksling hvor det ble fremkastet forskjellige idéer og synspunkter, bl.a. om bladets utforming, distribusjon og bruk av virkemidler for å aktivisere leserne. Det ble fremholdt at tips om gode nyheter fra vår virksomhet rundt omkring i landet like gjerne kan gis til «Fossekallen» som til andre nyhetsmedia.

Generaldirektøren uttalte at han stilte store forhåpninger til «Fossekallen», hvor vi selv kan velge stoffet og presentere oss slik vi er. Han oppfordret til å støtte opp om bladet.

— — —

Etter hovedinnleggene og diskusjonene omkring disse, ble det gitt anledning til å ta opp andre spørsmål som forsamlingen var opptatt av.

På grunnlag av mye spekulasjon om gyldigheten av de prognosene som for tiden foreligger vedrørende elkraftbehovet, ble det spurt om og når nye prognoser ville bli lagt fram. Generaldirektøren mente at prognosene blir tillagt for stor betydning. I forståelse med Olje- og energidepartementet vil det ikke bli lagt fram nye prognoser før i mars/april 1978. Det er et tidkrevende arbeid, slik at man trenger denne tiden.

*

Samarbeidsutvalgets formann taket til slutt for frammøtet og en saklig debatt, og lovte at utvalget ville ta de synspunkter som var kommet fram til etterretning.

I Fossekallen nr. 5 har driftsbestyrer Vidar Bern ved Vestlands-verkene et innlegg hvor han kommer med synspunkter på NVE's tilsettingsrutiner. I samme forbindelse lufter driftsbestyrer Bern også en del andre problemer, bl.a. sies det at en til sine tider er i situasjoner da driften ved statskraftverkene opprettholdes bare ved å bryte lover og forskrifter for elektriske anlegg.

Til dette vil jeg gjerne ha sagt at vårt forbund har ingen forståelse for et slikt driftsopplegg. Det må være helt fundamentalt at ved driften av et produksjonsanlegg for elektrisk kraft så må lover og forskrifter følges, og det er i alle fall slik at en driftsbestyrer ikke på noen måte har fullmakt til å endre eller bryte disse forskriftene.

Når det gjelder problemstillingen angående NVE's tilsettingsprosedyrer er vi enig med Bern i at hvis det går unødig lang tid ved en tilsettingssak så er dette mindre bra og bør rettes på, men vi vil også gjerne ha sagt at det å få tilsettingsrutiner der tidsfaktoren skal ligge som et press, anser vi det for lite tjenlig. Vi tror for øvrig at NVE's personalavdeling selv vil ta opp og vurdere nåværende saksbehandling med sikte på å luke ut rutiner som kan virke unødig forsinkende.

Når NEKF har gått mot en desentralisert tilsettingsmyndighet ved NVE så har dette bl.a. bakgrunn i NVE's organisasjon. Ved en sentral tilsettingsmyndighet og personalbehandling har vi etter vår mening en garanti for at alle NVE's ansatte får lik behandling etter de regler og vilkår som gjelder for statsadministrasjonen.

Når driftsbestyrer Bern i sitt innlegg mistenker NEKF sentralt for ikke å ha tillit til sine lokale tillitsmenn – dette er det for øvrig ingen dekning for å si – så kan jo vi på vår side hevde at hvis vi ved NVE's driftsavdeling desentraliserer tilsettingene ut i det enkelte driftsbestyrerområdet, så er det også nærliggende å tro at vi får en sort personalpolitikk for hvert driftsområde, og hvis dette blir resultatet så vil i alle fall jeg hevde at en er bedre tjent med det nåværende system.

Når driftsbestyrer Bern helt til slutt spør oss direkte hva som er galt ved distriktene siden vi går imot en slik desentralisering, så er det en spørsmålstilling som ikke er relevant. Vårt utgangspunkt er at vi med NVE's nåværende organisasjonsform er best tjent med en sentralisert personaladministrasjon. Våre erfaringer gjennom mange år er på ingen måte slik at vi uten videre ønsker å gi avkall på et system som for det første har virket rettferdig, for det andre har gitt oss muligheter til i en viss grad å påvirke både beslutninger og personalpolitikk, og for det tredje i høy grad bidratt til å gi samtlige NVE-ansatte følelsen av at de er ansatt i en etat, uansett hvor de måtte befinne seg.

Gunnar Grimnes

Pressen og vannkraftutbygging

I nr. 6 hadde Mr. History noen uærbødige tanker omkring en «herværende middagsavis». Jeg har selv opplevd noe lignende.

Lørdag 7.10. hadde avisen et helsides oppslag om Kjela. Man brukte bare de store bokstavene og fargene sort og hvit. Kanskje «Pressen og vannkraftutbygging» ville være et interessant tema for et fredagsmøte (se nr. 4), tenkte jeg, og ringte journalisten. Men nei, han kunne vanskelig representere avisen, og vi fant ut at jeg måtte kontakte en av de tre redaktørene. Vel, jeg ringte redaktøren med NRK-bakgrunn, og han hørtes interessert. Vi ble enige om at jeg skulle sende noen ord om opplegget. Fredag 13.10 ekspederte jeg kopier av «Opinionsbestemmende faktorer» og «Faglig miljø» i nr. 4, og inviterte avisen til 27.10. Siden har ingen hørt noe.

Erik Tøndevold

Prognosene – hvem har rett?

Elektrisitetsforbruket øker, og det bør dekkes. Telefon må vi stå i kø for å få. Om noen år må vi kanskje stå i kø igjen for å få elektrisitet. Og det ville være trist om det skyldtes en feilvurdering av etterspørselen. Hvordan skal vi få det beste tall fram? Hvem har rett, elektrisitetsverkene, NVE, politikerne, naturvernerne, departementene?

Sett nå at forbrukerne vurderer sitt forbruk selv og samtidig kjenner alle de kostnader og ulemper som forbruket medfører. Samtidig kjenner de substitusjonsmulighetene (olje, ved etc.) og deres kostnader. Da vil de kunne velge samfunnsmessig riktig mengde selv, og det gjelder «bare» å finne folkets ønsker og bygge ut etter det. Men dette er nokså umulig. For folket reagerer ikke rasjonelt. Og det er få som har forsøkt å finne hvordan forbrukerne og næringslivets folk reagerer på forandring i priser, inntekter etc. Dess-

uten svirrer det av opplysninger i TV og radio, som en ikke vet virkningen av.

I store trekk bør vi gå ut fra at menneskenes ønsker stort sett er stabile. Man forandrer seg ikke over natten. Trenden fortsetter, som det heter.

Men lover og forskrifter kan forandres, og de må vi bøye oss for, også om de skulle være mot «folkets» beste, dvs. gå på tvers av flertallets ønsker. Miljølover og byggeforskrifter er virkemidler. Vi bør derfor lage prognoser for politisk styring i årtier fremover, og det er like vanskelig som å si hva virkningen blir av endrede priser, TV-propaganda etc.

Det er vanskelig nok å ta høytidelig de løpende langtidsprogram for de nærmeste år, all den stund det på ett år kan endre seg så mye at en ikke vet

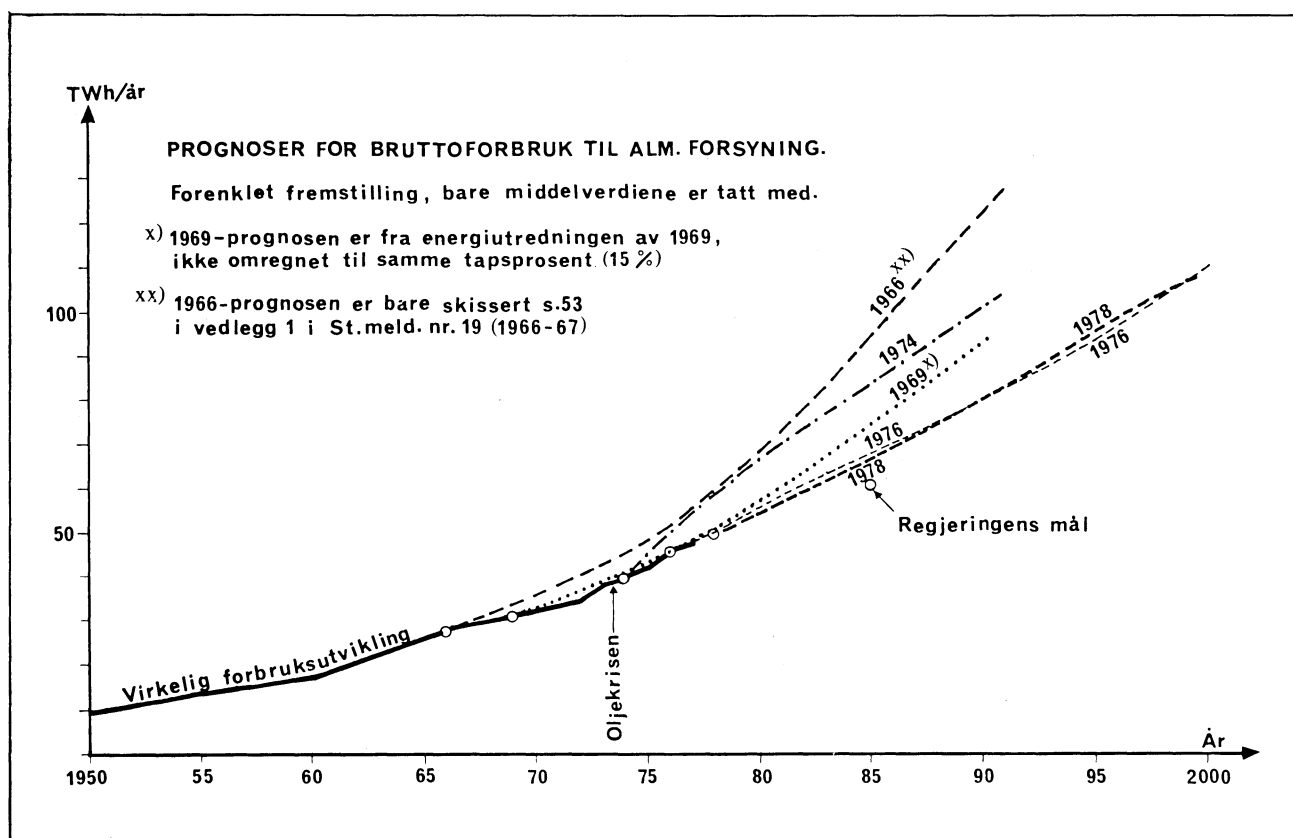
hva en skal tro. Hva er kart og hva er terreng?

Usikkerhet må møtes med fleksibilitet. Vi vet helt sikkert at et overskudd av kraft vil kunne eksporteres til gode priser. Og det arbeides generelt med å bedre betalingsbalansen. Derfor skal vi ikke være så redde for å bygge kraftverk litt raskere enn etterspørselen.

Figuren viser noen av de prognoser som er blitt lagt fram for forbruket utenom kraftintensiv industri. De ligger alle over det realiserte forbruket. De har «slått feil», bortsett fra den i energitredningen i 1969. Men har vi bygd for mye? Nepppe.

I årene som kommer bør vi så prøve å gi forbrukerne saklig informasjon om kostnadene det medfører å øke energiforbruket, og så ha den tillit til dem at de velger riktig.

Kjell Køber

Noen betraktninger omkring småkraftverk

Av fagsjef O. Gunnes

Energiøkonomisering, ukonvensjonelle energikilder, småkraftverk og ombygging/utvidelse av gamle kraftverk har vært begreper som har gått igjen i den norske energidebatten. Som så ofte når diskusjonen tilspisser seg, har man lett for å overdimensjonere enkelte faktorer. I dette tilfellet har det, spesielt fra enkelte politiske partier og interessegrupper, blitt fremstilt som om de fire begreper som her er nevnt på det nærmeste kunne løse vårt energiproblem i fremtiden.

Uten å føre energidebatten videre, kan det være interessant å se på spørsmålet om utnyttelse av alle de mindre vasskraftkilder vi har i dette landet. Det er mange spørsmål som kan trekkes frem i forbindelse med småkraftverk, som f.eks. standardisering av utstyr, forenkling og automatisering m.v. Dette skal jeg la ligge og heller se litt på hva småkraftverk er for noe, hvordan de bør komme inn i den samlede norske elektrisitetsproduksjonen og hva de kan bidra med i produksjonstilskudd.

Litt historikk

Fra århundreskiftet og frem til andre verdenskrig ble det bygd et stort antall kraftverk som stort sett opererte på små avgrensede forsyningsnett. I en statistikk fra 1944 går det frem at det i alt var registrert 2009 kraftverk hvorav 1964 var mindre enn 1 MW. Disse

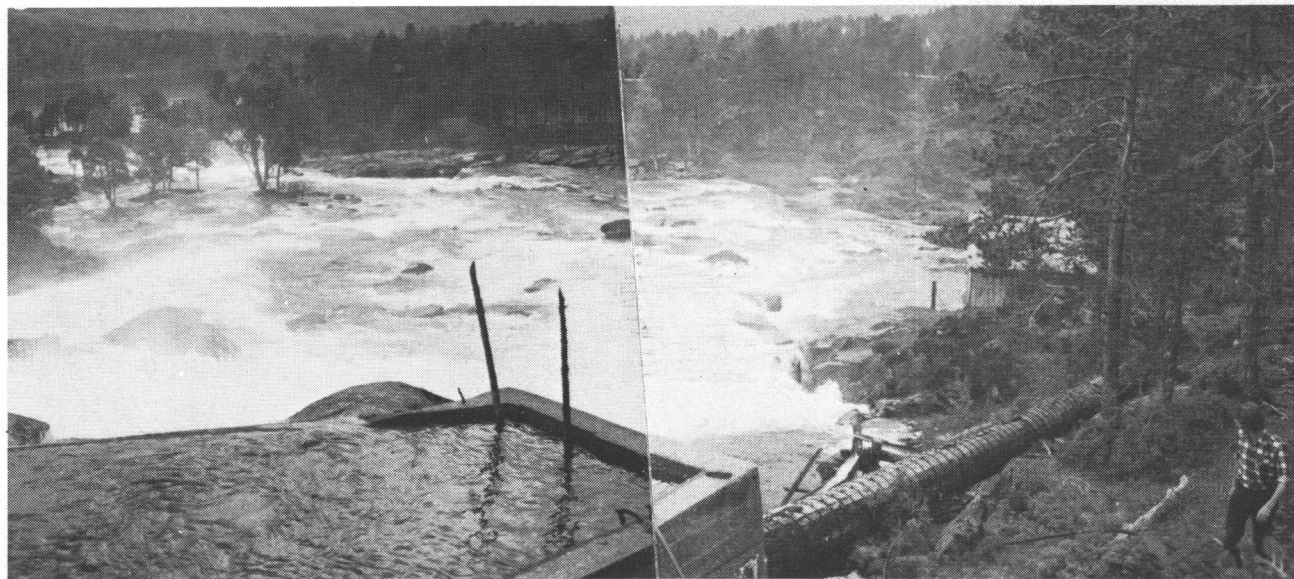
1964 verkene representerte bare 27% av den samlede maskininstallasjonen. Etter krigen begynte en storstilt utbygging av større anlegg. De store samkjøringslinjene kom, og svært mange av de gamle små verkene ble for kostbare og upålitelige å holde i drift. De fleste småverk ble etter hvert nedlagt, eller de gikk inn i større utbygginger. Fra 1978 ble derfor alle verk mindre enn 1 MW utelatt fra statistikken da de utgjorde en ubetydelig del av energiproduksjonen. Pr. 1.1.1978 er det registrert 427 kraftverk med maskininstallasjon større enn 1 MW.

Hva forstår vi med et småkraftverk?

For det første er det selvfølgelig et vasskraftverk som produserer vasskraft på linje med andre verk. Definisjonsmessig finnes ingen kriterier for øvre grense, selv om både 5 og 10 MW

Fagsjef O. Gunnes.

Mange av de gamle småkraftverkene utnyttet energiressursene dårlig. Bildet er fra Sogn og Fjordane.

har vært nevnt. Noen nedre grense finnes egentlig heller ikke, men det synes som om den energi en kan få fra verk mindre enn 0,5 – 1 MW er bagatellmessig i en større sammenheng.

Begrepsmessig ville det være fornuftig å gå bort fra betegnelsen «småkraftverk» og isteden gå over på en størrelsesklassifisering. Man kunne f.eks. klassifisere i størrelsesorden 0 – 0,5 MW, 0,5 – 1 MW, 1 – 2 MW, 2 – 5 MW, 5 – 10 MW osv. Derved ville man få vekk dette «magiske» begrepet «småkraftverk» som noe helt spesielt og lettere akseptere denne energiressursen som ordinær vasskraft. Imidlertid må en jo si at begrep og betegnelser er av mer akademisk interesse. Det viktigste i denne sammenheng er hvordan de mindre vasskraftressursene blir behandlet i planleggingen og utbyggingen av det samlede norske elektrisitetssystemet.

Hvordan innpasse småkraftverk i norsk elektrisitetsforsyning?

Det bør være helt klart at når det gjelder planlegging og prioritering så bør «småkraftverk» fra ca. 1 MW og oppover gå inn som en integrert del av systemplanleggingen sammen med de gjenværende større prosjekter. Kostnad, produksjonstilskudd og naturmessige virkninger er avgjørende faktorer i denne sammenheng. Forestillingen om en storstilt utbygging av småkraftverk isolert fra annen vasskraftutbygging er derfor en urealistisk tanke. Dette vil være nokså klart for et utbyggingsselskap som har flere alternativer å velge mellom.

Utbygging av småkraftverk i organisasjonsmessig sammenheng

Selv om mindre kraftverk bør gå inn som et integrert element rent energiteknisk, så vil de skille seg ut fra de store utbygginger rent organisasjonsmessig. De store utbyggingene som er foretatt etter siste krig har vært meget kapitalkrevende, og har derfor ofte vært forbeholdt større selskaper. Dette vil stille seg annerledes med de små

Ikke all vasskraft er blitt omsatt til elektrisitet. Bildet er fra Sogn og Fjordane og viser et sagbruk drevet med vasshjul.

kraftverk. Med sin enkle utførelse og krav til forenklet anleggsdrift vil de lett kunne utbygges av mindre lokale verk, f.eks. kommunale elektrisitetsverk. På den annen side vil kanskje noen av de større kraftselskapene med sitt mer avanserte administrasjons- og driftsoppbygg kunne få problemer med å blande slike småverk inn i sitt system. Småkraftverkene synes derfor å ligge godt til rette for utbygging i lokal regi.

Herved vil man imidlertid introdusere to nye problemer.

Kostnader og kraftpriser

For det første vil investeringen ved en slik utbygging ofte gi kraftkostnader som er høyere enn det utbyggeren må betale for å kjøpe kraft fra f.eks. fylkesverket. Årsaken til dette er at kraftprisene i Norge i dag svært ofte fastsettes på grunnlag av kraftselskaperes regnskapsmessige balanse. De gamle, langt nedskrevne anleggene vil således dra kraftprisene ned å skape et prisnivå som ligger betydelig under kostnaden ved å skaffe ny kraft. At det

aktuelle prosjektet likevel er riktig å ta i bruk kommer selvsagt av at det kan konkurrere økonomisk med andre nye prosjekter, og så lenge vi trenger mer kraft er det dette som er avgjørende for om prosjektet skal realiseres.

Imidlertid så vil ofte dette kostnads-/prisproblemet være meget avgjørende for et mindre elektrisistetsverk. Det er derfor nødvendig, med bistand fra fylker og stat, å finne finansieringsordninger som kan løse dette problemet. Spørsmålet vurderes nå i Vassdragsvesenet og en anser det presserende å finne en snarlig løsning.

Optimal utnyttelse av energiressursen

Det andre problemet er hvordan kraften skal kunne utnyttes optimalt. Slike kraftverk vil ofte være dårlig regulert. Produksjonen vil da passe dårlig med eierens eget behov, samtidig som en kontinuerlig drift under lavvassperioder vil føre til kjøring på svært dårlig virkningsgrad. Energiutnyttelsen kan optimaliseres ved at tilstrekkelig korttidsmagasin skaffes slik at man mest mulig kan kjøre på beste virkningsgrad selv i lavvassperioder. Derved kan også maskininstallasjonen økes for å ta større flomvassføringer uten at turbinen «drepes» under lavvassperioder. En slik optimal dimensjonering og drift vil selvsagt kunne føre til innpassningsproblemer på et lite separat nett. Derved oppstår behovet for samkjøring med et større system. Det mest nærliggende vil være at det lokale verk inngår en produksjonssamarbeidsavtale med det nærmest «overliggende» verk, f.eks. et fylkesverk.

Det bør være en oppgave å sørge for, enten gjennom konsesjonsbehandlingen eller gjennom betingelser for økonomisk støtte til utbygging, at energiressursen blir utnyttet optimalt gjennom slike produksjonsavtaler.

Jeg har så vidt nevnt at de små kraftverk ofte er dårlig regulert. Dette trenger nødvendigvis ikke komme av at de mangler tekniske magasinmuligheter. Imidlertid tror jeg at man i svært mange tilfeller vil finne at magasin i

Gammelt bydekraftverk fra Nore i Numedal.

små vassdrag vil falle dyrere enn marginale utvidelser av større magasiner i de større prosjektene. Derfor bør en vurdere magasinutbygging ved småkraftverk opp mot alternativ magasinutbygging ved større prosjekter.

Disse vurderingene fører til at småkraftverkene i mange tilfeller bør bygges som rene energiverk. Det vil si at de hverken deltar i den kortsiktige eller i den langsiktige reguleringen. De skal kjøres mest mulig på beste virkningsgrad og sende flest mulig kilowatt-timer inn på nettet mens de store kraftverkene sørger for den nødvendige reguleringen.

Omfang og mulig produksjonstilskudd

Så til slutt noen ord om omfanget av småkraftverk og forventet produksjon. Vi har ca. 2000 stort sett nedlagte verk mindre enn 1 MW. Disse vil det være mulig å reetablere til en viss grad, men noen er for små til å være av betydning og noen er allerede gått inn i større utbygginger. Hvor mange som er aktuelle for gjenoppbygging er ennå vanskelig å si. Av nye prosjekter har en de siste par år kartlagt vel 300 stykker. Alle disse er større enn 1 MW.

Når denne registreringen er avsluttet kan antallet muligens komme opp mot 400 nye verk i størrelsesorden 1 – 10 MW. Disse prosjektene spenner over alle kostnadsklasser. En utbygging må derfor gå over lang tid, og rekkefølge og tempo vil avhenge av kostnad og tilgjengelighet av annen kraft. I hovedstyrets uttalelse til den nye energimeldingen er det angitt i alt 3 TWh fra nye småkraftverk, mens det antydes 6 TWh fra opprusting av små og store eldre verk. Disse tallene er ennå svært usikre, men det kan ganske sikkert sies at de ikke er for høye.

Det må imidlertid understrekes at denne energien ikke er dratt ut av ermet over natta. Det store antallet, med finansiering, organisasjonsmessige forhold og ikke minst konsesjonsbehandling m.v. gjør at en antakelig gjør klokt i å vise en viss tålmodighet. Selv om det enkelte prosjekt kan synes enkelt, så blir det mer komplisert hvis en regner pr. kWh. Dette kan også sies å gjelde skader og ulemper.

Et utvalg i E- og V-direktoratet er i gang med å vurdere ulike forhold omkring småkraftverkene. Herigjennom kan en forhåpentligvis få mer klarhet i bl.a. de finansielle forhold.

Telefonservicen i NVE

Kapasiteten på ekspederingen av inngående bysamtaler i sentralbordet ved Hovedkontoret er økt ved den foretatte omgjøring av sentralbordet. En forventer da at anrop på 46 98 00 ikke skal vente synderlig lenge selv under trafikktopper.

Vi tør imidlertid ikke sette en slik fjær i hatten utad fordi flaskehalsen egentlig er Fagerborg telefonsentral, som det er skrevet en del om i pressen. Kommer ikke samtalene gjennom sentralen, hjelper det jo lite med god ekspedisjonshastighet her i huset. Anrop utenfra som stanser i Fagerborg sentral kan for den som ringer oppfattes som om vedkommende er kommet frem til NVE, men at sentralbordet ikke ekspederer. Mange kontroller på dette er foretatt gjennom årene.

«Returtiden», dvs. tiden fra sentral-

bordet setter opp samtalen til forværelset og retur dersom anropet ikke blir besvart er 28 sek. Mindre kan den ikke reguleres. Her må en være oppmerksom på at det i løpet av de 28 sek. kommer inn nye anrop til sentralbordet som er under ekspedisjon når returlampen lyser opp. Dette er den sannsynlige årsak til at det klages utenfra over at det drøyer for lenge til ubesvarte lokalanrop blir fanget opp av sentralbordet igjen. Dette forhold forventer vi skal bli noe bedret etter nyinstallasjonen.

De mange vaktbord rundt omkring i huset dekker godt og vel 200 brukere. Vaktbordet må derfor sees som en del av sentralbordtjenesten – og en viktig sådan. I sommer trommet en derfor sammen folk fra alle direktorater som betjener vaktbordene i etasjene. En

fremhevet her betydningen av at vaktbordene alltid var betjent, også i lunsjpausen og at vaktbordbetjentene og avdelingsforværelsene fikk informasjon fra tjenestemennene over fravær fra kontoret. Videre har fagdirektoratenes sekretariater blitt anmodet om å følge opp intensjonene her.

Det er kommet en rekke henvendelser siste år om utsiktene til en bedre bysentral som for vårt vedkommende er Fagerborg sentral. Oslo teledistrikt opplyser at moderne datastyrte sentraler etter hvert skal erstatte de elektromekaniske sentraler, bl.a. Fagerborg, i perioden 1979/1983 – 84. Det ser derfor ut til at vi i NVE fortsatt må «slite» med de eksisterende anropsproblemer i ytterligere en del år.

– vard.

Et glimt fra sentralbordet ved Hovedkontoret som fører om ikke nettopp en taus så i hvert fall en nokså bortgjemt tilværelse i underetasjen. Fra venstre: Sidsel Jahr, Anne Grethe Brenden og Bodil Magnussen.

Adm. direktør Knut Røst Hagen æresmedlem i NEVF

Administrerende direktør i Akershus Elektrisitetsverk, Knut Røst Hagen, ble med akklamasjon invotert som æresmedlem i Norske Elektrisitetsverkers Forening (NEVF) under foreningens årsmøte i Trondheim.

Knut Røst Hagen har vært styremedlem i NEVF siden 1969, hvorav de siste seks år som styreformann og Norges representant i UNIPED's direksjonskomité. I 1965 ble Røst Hagen styremedlem i Glommens og Laagens Brukseierforening, et tillitsverv han fortsatt innehar. Elbransjen har også trukket veksler på hans innsikt og erfaringer i en lang rekke utvalg og komitéer.

Etter avlagt eksamen ved NTH's sterkstrømmlinje i 1946 arbeidet Røst Hagen med salgs- og tariffspørsmål i NEVF. Fra våren 1948 fram til sommeren 1953 var det arbeidet i NVE med drift av Østlandsverkene, fjernlinjer, prosjektering og utbygging av nye transformatorstasjoner, som tok det meste av hans tid.

I juni 1953 gikk Knut Røst Hagen inn i stillingen som stasjonsingeniør ved Nore 1 og 2, og i 1956 samme stilling ved Mår kraftverk. Fra 1961 og fram til han overtok stillingen som administrerende direktør i Akershus Elektrisitetsverk i 1965, var Røst Hagen driftsbestyrer ved Tokke-verkene.

For å studere kraftverksdrift og organisasjonsspørsmål foretok Knut

Røst Hagen studiereiser til Sverige i 1962 og til Østerrike, Sveits, Frankrike, Canada og USA i 1963, med sti-

pend fra henholdsvis Svenska Elektroingenjörers Riksförening og med Maria og Helmich Jansons Legat.

Nestformannen i NEVF, Elnar Bårdsen, overrekker Knut Røst Hagen et diplom som symbol på hans æresmedlemskap i NEVF.

Vidkunn Hveding

Tidligere generaldirektør i NVE, Vidkunn Hveding er av bedriftsforsamlingen i NEBB utpekt til ny aksjonærvalgt medlem av styret. Det samme gjelder økonomidirektør Sverre Ellingsen i A/S Norske Shell.

De erstatter Ove Høegh og William Rode som har trukket seg på grunn av henholdsvis stort arbeidspress og bosetting i utlandet.

Staten oversetter

Årlig går det med fra to til tre millioner kroner til å utføre oversettelsesarbeid i statsadministrasjonen, viser en undersøkelse som nylig er gjort av Rasjonaliseringsdirektoratet. Ifølge Administrasjonsnytt går en million kroner til å betale private translatorer, mens halvannen til to millioner går til å lønne eget ansatt personale som besørger oversettelser.

Åtti prosent av de oversettelsene som gjøres av eget personale og sytti

prosent av oversettelsene fra private translatorer gjelder engelsk. Etter engelsk er det oversettelsene til og fra fransk som er mest ressurskrevende. Oversettelser til og fra tysk utgjør mellom fire og fem prosent av oversettelsesarbeidet. Det går dessuten betydelige midler til å betale private translatorer for oversettelser til og fra andre fremmede språk, heter det i Administrasjonsnytt.

Fossekallen i fare?

Av Hj. Munthe-Kaas Lund

De aller fleste av «Fossekallen»s lesere vet antagelig at fuglen med samme navn også er NORGES NASJONALFUGL. Men det er neppe like velkjent at denne fuglen i en lang rekke år har vært symbolet for den norske seksjonen av *Det internasjonale råd for fuglevern* (DIRFF).

Denne organisasjonen har i 1978 seksjoner i over 60 land over hele verden. Hovedformålet er å stimulere det internasjonale samarbeidet vedrørende bevaring og vern av fuglebiotopene.

Blant de mest påtrengende vernetiltak kan nevnes: å redusere menneskelige virksomheter som medfører farer for utryddelse av stadig flere fuglearter. De viktigste tiltak er som regel å bevare/forbedre disse fuglenes biotoper – å øke bestanden av individer innen fuglearter som er truet med utryddelse, å fremme almenkunnskaper om økologi og verdien av en variert natur – å fremme det internasjonale samarbeid vedrørende fuglevern, – å hjelpe til med å få gjennomført lovbestemmelser som tar sikte på vern av fugler. –

Hvem er med i DIRFF – Norge?

Det er både fagfolk og amatører innen fugleforskningen som støtter DIRFF. Følgende faglige institusjoner/foreninger er tilknyttet som rådgivere: Norsk Ornitologisk Forening; de

zool. avd. ved Stavanger og Tromsø Museum, Viltforskningen ved Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk; de Zoologiske museer ved Universitetene i Bergen og Oslo.

Fra 1977 ble det mulig å bli personlig STØTTEMEDLEM ved å betale minst kr. 100,- pr. år til postgirokonto FIRMA/FORENINGSMEDLEM minst kr. 500,- pr. år til postgirokonto 3964111, DIRFF – Sykehusveien 11, 1346 Gjøttum. Medlemmene får tilsendt årsberetninger og medlemsfortegnelser.

Vil noen av «Fossekall»-leserne bli støttemedlem?

NVE-virksomhet medfører minsket fossekalbestand

«Stenete elver med stryk og fossefald er dens rette element, og saadanne steder vælger den også til rugep-lads. – –» Dette sitatet er hentet fra «*Norges fuglefauna*», utgitt av L. Ths. Schaanning i 1916, og dette er fremdeles riktig opplysning om fossekallen.

En av NVE's oppgaver er å utbygge vassdrag, og inntil nokså nylig var storparten av Norges befolkning enig i de aller fleste planer om videre utbygging. I henhold til en meningsmåling i 1978 har flertallet nå forandret mening, av flere årsaker. Blant de viktigste er vel at utbyggingsprisene er så store, at den «kraftsløsende» indu-

strien ikke har råd til å betale det ny kraft koster. Dessuten har VERNE-VERDIEN AV VÅTMARKENE øket sterkt. Mulighetene til å ferdes i fjellområder uten dammer, bilveier og kraftlinjer innsrkenkes stadig i vår verden, samtidig øker verdien av denne turistatraksjonen. Blant verdifulle våtmarksprodukter som ødelegges ved utbygging kan nevnes multer, fjellørret, beitesteder for rype, rein, ender, vade-fugler og andre vannfugler. Dessuten reduseres antallet rugeplasser for fossekaller!

Hvor mange fossekal-rugeplasser ødelegges ved utbygging?

Det er meg bekjent ikke foretatt noen undersøkelse av dette, men det ville vel vært på sin plass å spandere en slik undersøkelse på NORGES NASJONALFUGL. Altså en registrering av antallet fossekaller i et vassdrag før og etter utbyggingen.

Statskraftverkernes Byggelag

Torsdag 2. november 1978 ble det holdt generalforsamling i byggelaget. Nytt styre ble valgt og består av Svein Larsen, SEL som formann med Arve Strandum, SEA og Ivar Wangenstein, EE som styremedlem.

Byggelagets formål er å skaffe medlemmer tomter i Oslo-området for bygging av egen bolig. Størst interesse er det selvfølgelig for egne hus eller rekkehus, men andre prosjekter som f.eks. bygging av blokker eller oppussing og inndeling av større, eldre hus i flere leiligheter vil være aktuelt dersom medlemmene er interessert.

Det poengteres at byggelaget er åpent for alle som arbeider i NVE og søknad om opptak sendes styret. Medlemskontingenten er kr. 75,- pr. år og for tiden har vi 17 medlemmer.

Styret

Når ørret og laksyngel blir forskningsobjekter

Millioner av settefisk er i årenes løp satt ut i våre vassdrag av kraftutbyggerne/regulantene. Filosofien bak dette arbeidet er at man skal redusere de skadevirkninger reguleringer av vassdrag måtte ha. Allerede når det blir gitt konsepsjoner for utbygging av vassdrag til elektrisitetsproduksjon, fastsettes det blant annet hvor meget settefisk som skal slippes ut i dette eller tilstøtende vassdrag.

– Vet man egentlig nok om hvilke virkninger utslipp av settefisk i vassdragene har? Spørsmålet rettes til formannen i Reguleringsforeningenes Landssammenslutning (RL's) fiskeutvalg, direktør Lars Gaukstad fra Lillehammer.

– Vi vet på langt nær nok, men vi vet likevel adskillig mer enn det vi gjorde for få år tilbake. I hele etterkrigsperioden har kraftutbyggerne/regulantene vært opptatt av hvordan man skal forholde seg for at en vassdragsregulering skal gjøre

minst mulig skade på livet i vassdragene. Vi har hele tiden erkjent at vi uten støtte av ekspertise ikke ville kunne klare å løse problemene på en tilfredsstillende måte.

Vi tok derfor kontakt med de zoologiske museer ved universitetene i Bergen, Oslo og Trondheim for å få hjelp. Ved hver av disse tre institusjoner ble det i 1969 opprettet laboratorier for økologi og ferskvannsfiske. RL har inngått en avtale om økonomisk støtte til en amanuensisstilling og nødvendig teknisk hjelp ved hvert laboratorium,

og vi får til gjengjeld dra nytte av den forskning disse utfører.

– Hvilken praktisk nytte har kultiveringsarbeidet i vassdragene hatt av dette samarbeidet med universitetene?

– Vi vet blant annet mer om produksjonsforholdene i vassdragene. Ulempene i regulerte vassdrag er blitt mindre, bl.a. på grunn av en riktigere og avpasset vannføring. Redskapsvalgets betydning for en riktig beskatning har også vist seg å være helt avgjørende. Der næringsforholdene for ørret blir dårligere, vil man ofte med fordel kunne øke beskatningen av røye og sik dersom også disse fiskeslag finnes. Disse fiskeartene nyttegjør seg bedre plantomengden i vassdraget.

Regulantene blir pålagt å kompensere for antatt redusert yngelproduksjon i regulerte vassdrag, særlig for

I stamfiskanleggene går ørret og laks til den er moden for stryking.

På sin vandring fra settefiskanlegget ved Hunderfossen til Mjøsa møtte Hunderørreten mange store hindringer. I Gudbrandsdalslågen tok sportsfiskere en stor del av ørreten som var på vandring mot Mjøsa, og i Lågens utløp i Mjøsa sto det et «gjeddebelte», som forsynte seg grovt av den resterende del. Vi ser her Lågens utløp i Mjøsa ved Lillehammer.

laks og ørret. I dag settes det ut millioner av laksemolt og ørretyngel som er ensomrige, tosomrige og toårige. Vi skal imidlertid huske på at det ikke er antallet settefisk som teller, men gjengangst i kilo av spiselig fisk. Vi må med andre ord søke å finne den best egnede alder på settefisken og den utsetningsform og det utsetningstidspunkt som gir de beste resultater.

For å finne svar på dette, foretok vi blant annet en spredning i alder og vekt på settefisken ved utslipp. Dette forsøket ga klare signaler om at man i større grad enn tidligere må sette ut eldre fisk.

Det viser seg også at laksemolt under utvandringen til havet blir sterkt beskattet av sei, som kan danne en barriere det er vanskelig å trenge igjennom. Seien har en egen evne til å trekke mot elvemunnigene når smolten starter sin vandring, og det er grunn til å tro at det meste av smolten ender sine dager i en seimage. For å

rette på dette, gjorde vi forsøk med å taue smolten gjennom seibeltet i beskyttelsesnøter, noe som ble ganske vellykket.

Hvor i vassdragene man slipper fisken, viser seg også å være av stor betydning. Tar vi for oss Gudbrandsdalslågen, må settefisk av Hunderørrestammen gjennom et gjeddebelte før den kommer til Mjøsa.

Et spørsmål som opptok oss i den forbindelse var: – Vil ørreten klare å finne tilbake til Lågen om den settes direkte i Mjøsa.

– Forsøk på direkte utsetting på forskjellige steder i Mjøsa har gitt varierende resultater, men hovedinntrykket er at dette gir bedre resultater enn å slippe settefisken i Lågen. Vi tror at en av årsakene til at Hunderørreten finner tilbake til Lågen, er at yngelen i klekkeriet har fått vokse opp i Lågen vann før den slippes ut.

Et annet problem som er forbundet med å slippe småørret i Lågen er at

mer enn en tredjedel blir oppfisket før den kommer til Mjøsa.

– Hvilke kostnader har RL årlig i forbindelse med forskningssamarbeidet med de tre universitetene?

– Utgiftene til de tre laboratoriene bleøper seg til ca. 750 000 tusen kroner i året. Men dette er bare en del av de faste utgiftene regulantene har i forbindelse med det kultiveringsarbeidet som drives i vassdragene. For å få tilstrekkelig med settefisk er det opprettet egne settefiskanlegg, eller innledet samarbeid med private anlegg. For å få et inntrykk av omkostningene ved virksomheten kan det nevnes at det i fjor kostet ca. 1,5 millioner kroner å drive Reinsvoll settefiskanlegg, som bare er ett av mange.

– Omkostningene kan synes store, men det er prisen regulantene rettmessig må betale for å få utnytte de regulerte vassdrag til produksjon av elektrisk energi, slutter direktør Lars Gaukstad.

TILBAKEKOPLING

Fra reguleringsteknikken er begrepet tilbakekopling karakterisert ved at signaler fra utgangen føres tilbake til inngangen som i neste omgang foretar sine korreksjoner. Foregår dette kontinuerlig har man automatisk regulering.

I prinsippet kan tilbakekopling overføres til psykiske og fysiske forhold. Den såkalte Kybernetikk er læren om regulerende og selvregulerende mekanismer i naturen og teknikken. I naturen finnes selvregulerende mekanismer på mange områder.

Det har etter hvert blitt populært å tale om tilbakekopling innen menneskelige organisasjoner. Som eksempel kan nevnes en enkeltperson eller en gruppe som ønsker å høre andres meninger om sitt verk, beslutninger, disposisjoner osv. Motivene er på grunnlag av disse opplysninger å foreta korreksjoner for å tilstrebe et optimalt resultat.

Det høres jo fint ut at man på denne måten stiller seg åpen for kritikk og gjerne vil høre andres meninger. Lærdommen er jo for øvrig helt gratis!

Ifølge Kybernetikken mangler imidlertid det menneskelige samfunn selvregulering. Eller den er i alle fall lite virksom. Dette kan vel stemme godt med virkeligheten.

Å tale om tilbakekopling når det kommer signaler fra utgangen og det ikke blir reagert ved inngangen, er absurd.

Når vi dessuten tenker oss denne tilbakekoplingen overført til en menneskelig organisasjon og har med menneskelige faktorer å gjøre, blir det enda verre. Signalene fra utgangen vil etter hvert opphøre. De virkelige selvregulerende mekanismer i naturen vil sørge for dette.

Mellom utgang og inngang må det være forbindelseslinjer, eventuelt med flere koplingspunkter. En svikt i kjeden vil selvfølgelig medføre at signalene stopper opp.

I menneskelige organisasjoner og systemer er det heldigvis ikke slik at utgangen er en robot som blindt styres fra inngangen. I siste instans finnes det

til en viss grad selvregulerende mekanismer selv om disse trer i funksjon etter et uberegnelig mønster. Det hender f.eks. ikke sjelden at signaler fra inngangen blir korrigert ved utgangen.

Menneskelige organisasjoner og sy-

stemer har menneskelige svakheter. Den største svakheten er kanskje at det ikke finnes noe system for revisjoner, langt mindre utskifting av ubrukbare komponenter.

Magne J. Nerland

Er vannkraften en nasjonal eller lokal ressurs?

Som planlegger har jeg alltid trodd at vi skulle arbeide under den forutsetning at vannkraften er en nasjonal ressurs, se Fossekallen nr. 2 side 16 og nr. 4, side 9. I det siste ser det ut til at en ny vassdragspolitikk er på vei inn bakdøren, for eksempel står det i Aftenposten 12. september i forbindelse med at hovedstyret besluttet at det skal lages en alternativ plan for Breheimen hvor vassdragene utnyttes hver for seg i Stryn og Luster:

«Det er uvanlig i kraftutbyggingssammenheng at de sentrale myndigheter går på tvers av lokale ønsker.»

Tilsvarende betraktninger har også stått i andre aviser i løpet av det siste året. Det ville lette vårt arbeide dersom vi fikk en klar beskjed om vannkraften er en nasjonal eller lokal ressurs, og jeg spør NVE's toppledelse om vi kan vente en slik avklaring i nærmeste fremtid. Mitt spørsmål gjelder, kun valg av alternativ (hvor stor kaken skal være), ikke fordelingen av utbyttet (hvordan kaken skal deles).

Erik Tøndevold

Vassdragsdirektøren har følgende kommentar:

Vasskraft er selvsagt en nasjonal ressurs som bør disponeres ut fra de inter-

esser nasjonen har. Dette har vært og bør fortsatt være det grunnlag planleggerne bygger på. Etter mitt syn bør planen være *faglig* begrunnet, fag her tatt i en betydning som går langt ut over teknikk og økonomi.

Når Vassdragsdirektoratet sender søknader ut til uttalelse, er det ikke for å foreta noen meningsmåling, men for å få inn flest mulig faktiske opplysninger om de virkninger tiltaket vil føre med seg. Vår oppgave når vi skal lage innstilling for Hovedstyret er således av faglig art, og det kan kanskje virke nonchalant når vi ikke i vår vurdering lar oss påvirke av protester som har massevis av underskrifter, men bare plukker ut de faktiske opplysningene.

(Alt innkommet materiale følger selvsagt saken videre.)

Hovedstyret derimot, som, bortsett fra Generaldirektøren, er valgt av Stortinget og består av politikere, kan i sin helhetsvurdering også ta hensyn til politiske eller andre meningsytringer. Personlig synes jeg det er naturlig at Hovedstyret tar til etterretning signaler som er gitt, f.eks. under Stortingets behandling av tidligere saker av tilsvarende art, men vil hevde at det er uriktig av de som behandler saken på lavere plan å ta annet enn faglige hensyn.

H. Sperstad

Statsansattes arbeids-situasjon undersøkes

Deltid for alle kategorier arbeidstakere

Hvilke krav stiller statsansatte til en god jobb? Det er tema for et forskningsprosjekt som for tiden pågår i regi av Forbruker- og administrasjonsdepartementet. En viktig forutsetning for at staten skal kunne føre en hensiktsmessig personalpolitikk, er at man vet hvordan de ansatte stiller seg til viktige sider av den personalpolitikk som til enhver tid føres. Derfor har Personaldirektoratet i samarbeid med Statistisk Sentralbyrå sendt ut en spørreblankett til 6000 statsansatte i ulike etater og institusjoner. Undersøkelsen blir foretatt anonymt. Spørsmålene er mange og dekker et stort antall faktorer som antas å være av betydning for den enkeltes arbeidssituasjon. De går på inn-

holdet i jobben, men også på rammen omkring den. I tillegg er undersøkelsen supplert med spørsmål om forhold av særlig aktualitet, som for eksempel medbestemmelse, likestilling mellom kjønnene, yrkeshemmede i arbeidslivet, ledelse og mobilitet. Det er lagt vekt på at resultatene av undersøkelsen skal kunne sammenliknes med andre undersøkelser som er foretatt på mer begrensede områder.

Hovedundersøkelsen vil sannsynligvis være ferdig før årsskiftet og vil bli lagt fram i en rapport fra Statistisk Sentralbyrå. Dette materialet skal danne utgangspunkt for videre og mer detaljerte analyser, heter det i Administrasjonsnytt.

– Det er et viktig mål å gjøre deltid mulig for alle kategorier arbeidstakere i staten, også for saksbehandler- og ledersjiktet, sier ekspedisjonssjef Elsa Rastad Bråten i Familie- og likestillingsavdelingen i Forbruker- og administrasjonsdepartementet til oktobernummeret av Administrasjonsnytt. Et større tilbud av deltidsarbeid er blitt et politisk mål. Men manglende regelverk skaper usikkerhet i institusjonene, og i tillegg er deltidsarbeid et spørsmål om å endre holdninger hos arbeidsgiver. Arbeidstakerne er dessuten også usikre på sine rettigheter ved overgang til deltid.

Målet for prosjektet «Deltid i staten» som har kommet igang på initiativ fra Kommunaldepartementet, er derfor å komme fram til de betingelser som må ligge til rette for at den enkelte arbeidstaker skal få en arbeidstid som er tilpasset hans eller hennes situasjon. Prosjektet skal hente inn erfaringer med deltid i fem til ti statsinstitusjoner og dessuten sette i gang forsøk med deltid i én institusjon eller etat. De retningslinjer som kommer fram på denne måten, skal danne grunnlag for anbefalinger til statsadministrasjonen.

Prosjektet konsentrerer seg om å korte ned arbeidstiden for dem som har behov for det på det tradisjonelle heltidsmarkedet. – Det betyr at vi når fram til mannlige arbeidstakere og der ved minsker virkningen av at dette er et prosjekt for kvinner, understreker ekspedisjonssjef Rastad Bråten.

Endring i styret for «Fossekalen»

Akademikernes Fellesorganisasjon har oppnevnt siv.økonom Tove Monsen Fladeby som ny vararepresentant i «Fossekalen»s styre.

Hun etterfølger konsulent Arthur Aamodt som har sluttet ved NVE.

Billigere å fyre med olje enn med elektrisk oppvarming?

Olje- og energiminister Bjartmar Gjerde's uttalelser på årsmøtet i Norske Elektrisitetsverkers Forening nylig om økning i elektrisitetsprisen, har vakt berettiget oppmerksomhet, men også en del forvirring hos dem som ikke har satt seg grundig inn i hva statsråden sa. Gjerde uttalte at elprisen vil stige fra ca. 11,5 øre pr. kWh, (som var gjennomsnitt på landsbasis ved inngangen til dette år) og til 18 øre pr. kWh ved utgangen av neste år, dvs. en stigning på 56 % på 2 år.

Det alle bør ha klart for seg, er at det meste av den stigning som Gjerde beskrev, allerede har funnet sted. På grunn av gjentagne prisstopper har elektrisitetsprisen blitt holdt kunstig nede. Når prisstoppen oppheves, vil det derfor ofte ligge en rekke vedtak om økning rundt omkring i våre fylker og kommuner, som vil presse gjennomsnittsprisen på landsbasis oppover. Staten har dessuten som kjent innført en avgift på strøm til husholdninger på 2 øre pr. kWh tidli-

gere i år. Gjennomsnittspris på landsbasis har derfor, inkludert denne avgift til staten og merverdiavgift, allerede passert 16 øre.

For de abonnenter som har absorbert denne prisstigning er det egentlig en moderat prisøkning som varsles fra dagens nivå, ved at Gjerde antyder at prisen ved inngangen til 1980 vil være 18 øre inkludert avgift til staten og moms.

Firmaer og institusjoner som representerer oljebransjen har utnyttet meldingen om prisøkningen på strøm, og blant annet sammenlignet den varslede elpris med dagens oljepris. Den eneste sammenligning som virkelig holder, er å sammenligne de til enhver tid gjeldende priser. Vi kan regne med at oljeprisen også vil stige frem til utgangen av neste år, og i et lengre perspektiv antakelig mye raskere enn elektrisitetsprisen. Olje er en engangsressurs som det vil bli tiltakende knapphet på i verden i årene fremover. Prisen vil måtte avspeile dette forhold.

Om unødig trette

I det siste er vi igjen blitt minnet om Hamsun, og mange har søkt ham i sin bokhylle eller på biblioteket. «Benoni» kjenner vi også på grunn av TV-serien. Nikolai Arentsen er Rosa prestedatters første mann.

Første akt:

Og nu skulde de avfældige klokkerfolk få det godt; de hadde også slitt og slæpt et langt liv uten å hvile. Deres seks første børn hadde ikke kostet så mange penger tilsammen som det syvende, den yngste søn, Nikolai, familjens lys, juristen. Å hvor de hadde virket og lirket for hans skyld, sparet på mat og klær, brukt sine siste dalere, lånt penger mot pant, – nu var gutten kommet for å betale alt tilbake. Der stod nu hans navn på kontordøren og dertil noen faste klokkeslæt da han var å træffe.

Siste akt:

Det skulde heller ikke opfryde prokuratorens sind at retterne behandlet ham så skammelig. Nu var saken Levion i Torpelviken og Hygh Trevelyan pådømt ved stiftsoverretten og atter tapt: underrettens dom blev ved magt å stande. Hvad var slikt for domstoler! Og hvad værre var; overretten hadde tildelt prokurator Arentsen en irettesættelse i drøie ord og lagt ham i mulkt for usømmelig procedure i en tillægsfremstilling om piken Edvarda. Han ventet nu med litt ængstelse avgjørelsen av et par andre saker av lignende art.

Sist i marts faldt overretsdom i Aron i Hopans sak: tapt den også, underrettens dom opretholdtes. Og prokurator Arentsen blev ilagt ny mulkt, denne gang for unødig trætte. Hvad satan skulde alt dette bety? Domstolene slog sig altså sammen om å knække en strævende ung prokurators hele virksomhet.

Det var ikke lenger hemmelig for nogen at Arentsen tapte gang på gang sine saker, ja at han hadde fått strafmulkt av den store stiftsoverret i Trondhjem.

Hvad nytte hadde så Nikolai Arentsen av å passe sin forretning og sitte de bestemte timer i sit kontor? Folk hadde forlat ham. Han svarte sin kone da han begyndte å skulke fra kontortiden: Jeg sat en hel uke vakker og artig på min stol og ventet; det kom ingen. Jeg sat som en skjønhhet, jeg var nær blit gal av uimotsæelighet; men det kom ingen.

Folk lot «sakerne» falde. Motstanderne passet på når de traf hverandre på Sirilund å bli venner igjen ved Macks brændevinsdisk. Det vil jeg nu

si, begyndte gjerne den ene, at du og jeg har været naboer i firti år. Ja, svarte den andre da, og vore salig forældre før os. Og når de hadde gjort begyndelsen blev de meget rørte og stod med blanke øine og skjænket hverandre og overbydde hverandre i godt nabosind. Men prokurator Arentsen han kunde stå ved samme disk og få sig nogen uskyldige halvpægler og være nødt til å høre på disse idiotiske forsoninger som berøvet ham levebrødet.

Bibliofil

En hyldest til Glomfjord

I det Herrens år 1917 skrev en navngjeten anleggsarbeider denne hyldest til Glomfjord, som nå har kommet i Fossekallens hender. Etter så mange år i «skuffen», synes vi den fortjener å komme offentligheten til del.

*Over Glomfjordens stille violblaa vand,
Hvitklædte makke der seiler
Ørnen fra snedekte fjelltop iblant
stolt sig i dypet tit speiler.*

*Naturen er storslaat, revet og vild,
skyen i solglansen svinder.
Tænkes kan ei vel skjønnere bild,
sneen på fjelltoppen skinner.*

*Hæv saa dit blik over fjeldet en gang,
la sjælen paa vidden faa gaa,
lyt da til fossens fortryllende sang,
husk hvad du hørte og saa.*

*Fossen fortæller om kløfter og stup,
breer som ligger saa høyt.
Grimen paa felen er merkelig glup
smaafluglen triller og fløyt.*

*Naar solen om aftenen bestrør med sitt guld
de skyer som svæver mot syd.
Nyt da naturen til sjælen blir fuld
av fosdurens koglende lyd.*

Anleggsarbeider.

Positiv grunnholdning

derfor vil rosen vanligvis måtte utdeles under fire øyne.

Jeg vil her og nå utrydde en misforståelse jeg hadde tidligere. Da trodde jeg at direktørene mente at det var nok at de spredte utover et jamt og tynt lag av ros etter slagordet «alle nevnt og ingen glemt» ved faste anledninger som allmannamøtet i november og Fossekallens julenummer.

Dette inspirerer ikke den enkelte. Det er nemlig alltid noen som heller skulle hatt ris, og man husker derfor på kona til Gudbrand i Lia. Upersonlig ros går lett inn gjennom det ene øret og ut gjennom det andre.

Direktørene satser på de daglige individuelle drypp, for eksempel med noen ord i forbifarten i kantinen. De som er forhindret fra å gå i kantinen benytter Graham Bells vidunderlige oppfinnelse fra 1876. Man foretrekker å bruke direkte anerkjennelse, som er langt bedre enn den som formidles gjennom et eller flere mellomledd.

Men direktørenes store problem er at de isoleres på toppen, enten de vil eller ikke. De har fortalt meg at de ønsker åpen og klar tale fra de ansatte, ikke tisking og hvisking rundt kantinebordene.

Slik misnøye virker negativt på nyansatte og fremmede, som dermed får et skeivt bilde av NVE. Her anbefaler

jeg det jeg engang så nederst på en restaurantregning: «Er De fornøyd, si det til andre. Er De misfornøyd, si det til oss.»

Før i tida hadde hoffnarren en viktig funksjon, for han var den eneste som kunne kritisere kongen uten å bli et hode kortere. I dag sitter hodet trygt på skuldrene, men likevel er de fleste redd for å «tale Roma midt imot». At risikoen bare er innbilt endrer ikke det faktum at folk holder kjeft. Som pen-

sjonist fundamentert på fjell (se nr. 5) er jeg trygg, men jeg håper at leserne ikke bare betrakter meg som en hoffnarr. Etter fattig evne prøver jeg å leve etter Kumbels gruk om spøk og alvor.

Nå skal jeg bare plage deg med et eneste sitat til, herr redaktør. Jeg vil at spalten min skal hjelpe deg med å lage en avvis med positiv grunnholdning. «Den som elsker sin etat, tukter den tidlig.»

Kalle

Ett informasjonskontor i hver kommune

– Det bør være ett sted i hver kommune der folk kan henvende seg for å få informasjon, uansett om den informasjonen de søker, kommer fra statlige, kommunale eller fylkeskommunale organer. Det er formannen for Utvalget til utredning av offentlig informasjonsvirksomhet, sykehussjef Bjørn Skau, som sier dette til oktobernummeret av Administrasjonsnytt. Et viktig prinsipp for utvalget har vært at informasjon om rettigheter skal være tilgjengelig på det sted der den personen bor, som rettighetene angår og til det tidspunkt som er aktuelt. Dette kan bare gjennomføres dersom rettighetsinformasjonen delegeres til kommunene.

Utvalget legger også sterk vekt på bedre informasjon til ressursvake grupper. – Vi snakker gjerne om trygdemisbrukere i vårt samfunn, men jeg tror at misbrukere utgjør et langt mindre problem enn de som ikke får det de har krav på. Her mener utvalget at oppsøkende informasjon kan være en fremgangsmåte, sier sykehussjef Skau til Administrasjonsnytt.

Samkjøringens nye styre

Etter valgene på generalforsamlingen til Samkjøringen ble det nye styret bestående av:

Direktør Tor Terjesen, Vestfold Kraftselskap, formann.

Direktør Stin Hysing, Aktieselskapet Tyssefaldene, nestformann.

Direktør Arne Finstad, Oslo Lysverker, styremedlem.

Direktør Fredrik Prytz, Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, styremedlem.

Direktør Arve Vatne, L/L Sunnhordland Kraftlag, styremedlem.

Direktør Kåre J. Kummeneje, Finnmark Kraftforsyning, styremedlem.

Kraftverkdirektør Sigurd Aalefjær, NVE, styremedlem.

Varamenn:

Direktør Knut Røst Hagen, Akershus Elektrisitetsverk.

Direktør Kåre Herland, Sogn og Fjordane Kraftverk.

Driftsbestyrer Torgeir Dreyer, Narvik kom. Elverk.

Direktør Hans Kastnes, Helgeland Kraftlag A/L.

Produksjonssjef Karl Nilsen, NVE.

Direktør Thomas Sewel, A/S Salten Kraftsamband.

Overingeniør Kjell Saugstad, Norsk Hydro A/S.

NVE's personale

Endringer i september
og oktober 1978

Nytilsatte:

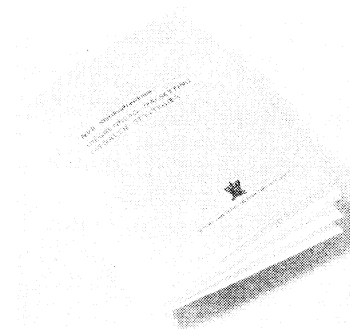
Abrahamsen, Arne	Avd.ing.	ESO
Bjorvatn, Finn	Fagarbeider	Omr. 5
Bjørkeland, Lars	Verksmester	Ulla-Førre-anleggene
Bogetveit, Leif Johnny	Ingeniør	VHO
Brattbakk, Leif	Fagarbeider	Aura-verkene
Danielsen, Jan H.	Overing.	Innset-verkene
Ekrem, Oddbjørg	Betjent	SAA
Grutle, Jorun	KKtr.ass.	SK-Bjerkvik
Hansen, Evy Marianne	Ktr.ass.	VH
Johnsen, Jan-Kåre	Avd.ing.	EEE
Jordal, Kåre	Konsulent	Eidfjord-anleggene
Kallum, Odd	Konsulent	AA
Kjellevoid, Odd Bjarne	Ingeniør	Vestlands-verkene
Kobberstad, Ole H.	Førstesekretær	SKA
Kringlåk, Sondre	Bygningsfor- mann	Tokke-verkene

Lillebjerka, Øystein	Montasjeleder	Rana-verkene
Lingjerde, Einar	Fagarbeider	Omr. 7
Martinsen, Astrid	Tekniker	SBG
Overvik, Terje	Avd.ing.	VFT
Petlund, Nils Petter	Avd.ing.	SDS
Røynealand, Olav	Ktr.fullm.	SK-Lillesand
Seltveit, Olav E-	Ingeniør	Tokke-verkene
Sæveraas, Ivar M.	Avd.ark.	VN
Søfting, Kurt Erik	Maskinist	Innset-verkene
Ulfsnes, Hallfrid	Ktr.ass.	SK-Melhus
Vigdal, Ove	Adm.sekretær	SAA
Vik, Sonja	Driftsarbeider	Vestlands-verkene
Åmland, Nils	Ingeniør	SOA

Avansement og opprykk:

Andersen, Jan H.	Overing.	VHD
Aspen, Bård	Avd.ing.	SBG
Folkvord, Per	Montasjeleder	Omr. 5
Haugen, Franklin	Maskinm.ass.	Vestlands-verkene
Høberg, Ivar	Avd.ing.	Vestlands-verkene
Kyrkjæide, Haakon	Overing.	SBP
Lund, John	Maskinmester	Flesaker trafostasjon
Nyland, Eva	Førstektr.fullm.	AP
Uien, Anna	Adm.sekretær	EKK

Nytt fra Statskraftverkene

Statskraftverkene har i disse dager sendt ut sin interne lille informasjonsbrosjyre.

NVE – Statskraftverkene Idegrunnlag – Målsetting Oppgaver – Strategier

Brosjyren er et resultat av direktoratets langtidsplanlegging. Layout og trykk er gjort i vårt eget hustrykkeri. Organisasjonskontoret har stått for det redaksjonelle. Da det er meningen å komme med ajourførte utgaver etter behov, ber vi om at de som har kommentarer til denne første utgaven, sender disse til SO.

Commentarene vil bli forsvarlig tatt vare på og tatt hensyn til ved neste utgave.

Fratredelse med pensjon:

Mathisen, Håkon	Maskinm.ass.	Mår kraftverk
Meisfjord, Torstein	Maskinm.ass.	Smestad trafostasjon
Rygnestad, Roald	Opps.manns.	Eidfjord-anleggene
Svensen, Nils	Maskinmester	Nore-verkene
Tiller, Johan	Maskinmester	Flesaker trafostasjon

Fratredelse, annen:

Alsaker, Egil	Maskinm.ass.	Vestlands-verkene
Hertzberg, Agneta	Ktr.ass.	VHB
Kværnstrøm, Ebba	Ktr.ass.	VF
Randers, Edmund	Opps.mann	Skjomen-anleggene
Renshusløkken, Bjørn	Ingeniør	VHG
Slungård, Arne	Tekniker	SKG
Snoksrud, Tone A.	Betjent	AAA
Solhaug, Ole Martin	Maskinist	Rana-verkene
Steinsvik, Sylvia	Ktr.ass.	SK-Bjerkvik
Svendsen, odd S.	Transportleder	Eidfjord-anleggene
Tangen, Paul	Montasjeleder	Omr. 2
Tangen, Pål Petter	Tegneass.	SBM
Ulfsby, Øyvind	Overing.	SEV
Volden, Jostein	Ingeniør	SEA
Wennevold, liv	Tegner	SEA